

Sygn. akt V U 19/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Rosłoń

Protokolant: st.sekr.sądowy Irena Prochowicz

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2013 roku w Białymstoku

sprawy W. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o emeryturę

na skutek odwołania W. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 21 listopada 2012 roku

Nr (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje W. D. prawo do emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach od 1 października 2012 roku.

II. Zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz W. D. kwotę 60 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sygn. akt V U 19/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21.11.2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania W. D. prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnym warunkach, z uwagi na niespełnienie warunków nabycia tego prawa, przewidzianych przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.). Organ rentowy wskazał, że z przedstawionych dokumentów wynika, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 r. udowodnił wymagany okres składkowy i nieskładkowy, natomiast nie udowodnił wymaganych co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach - udowodnił 14 lat 9 miesięcy i 7 dni. Organ rentowy nie uwzględnił jako pracy w szczególnych warunkach okresu pracy od 15.06.1970 r. do 18.12.1970 r. w B. Zakładach (...) ponieważ okres ten został pominięty przez zakład pracy w świadectwie pracy w szczególnych warunkach. Wskazał, że zeznania świadków nie stanowią środka dowodowego w postępowaniu przed organem rentowym, na podstawie którego organ czyni ustalenia co do pracy o szczególnym charakterze bądź wykonywanej w warunkach szczególnych.

Wnioskodawca W. D. złożył odwołanie od tej decyzji. Wniósł o jej zmianę i przyznanie emerytury zgodnie z wnioskiem. W odwołaniu wskazał, że okres od 15.06.1970 r. do 18.12.1970 r. został pominięty przez zakład pracy w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach ponieważ zakład miał wątpliwości związane z zaliczeniem wstępnego stażu do pracy wykonywanej w warunkach szczególnych. Podniósł, że na okres wstępnego stażu był skierowany na stanowisko ślusarza i w trakcie jego trwania wykonywał również prace tokarza a także pracował przy konserwacji maszyn piekarniczych. Wszystkie te prace były wykonywane w warunkach szczególnych według wykazu resortowego obowiązującego w (...) w B..

Organ rentowy odpowiadając na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Powołał się na argumentację taką jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

W. D. urodził się 1.07.1952 r. Na dzień 1.01.1999 r. posiada udokumentowany i udowodniony przed organem rentowym ogólny staż pracy wynoszący 28 lat 6 miesięcy i 3 dni, w tym staż pracy w szczególnych warunkach wynoszący 14 lat 9 miesięcy i 7 dni. Nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego a stosunek pracy rozwiązał 30.04.2011 r.

Dnia 19.10.2012 r. złożył wniosek o emeryturę, po rozpoznaniu którego, Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał w dniu 21.11.2012 r. decyzję, którą odmówił mu prawa do emerytury w wieku obniżonym z uwagi na brak udowodnionego, co najmniej piętnastoletniego okresu pracy w szczególnych warunkach.

Okoliczności powyższe ustalono na podstawie akt ZUS.

Prawo do emerytury w niższym wieku emerytalnym z tytułu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przewidziane jest w art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) zwanej dalej ustawą emerytalną, zawartym w rozdziale 2 działu II ustawy dotyczącym urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. Ustawa ta, w przepisach przejściowych, zawiera szczególną regulację dotyczącą niektórych ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Przepis art. 184 ustawy emerytalnej przewiduje prawo do wcześniejszej emerytury dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn).

Ponadto emerytura ta przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom spełniającym powyższe warunki przysługuje prawo do emerytury, ustala się zgodnie z art. 32 ust. 4 tej ustawy na podstawie przepisów dotychczasowych. W rozpoznawanej sprawie przepisy dotychczasowe to rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie

wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z § 4 tego rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W rozpoznawanej sprawie nie budzi wątpliwości osiągnięcie przez wnioskodawcę zarówno określonego wieku emerytalnego jak i ogólnego stażu zatrudnienia. Kwestią sporną pozostaje posiadanie przez niego 15 lat zatrudnienia w szczególnych warunkach. Organ rentowy uznał mu jako okres pracy wykonywanej w takich warunkach 14 lat 9 miesięcy i 7 dni. Nie uznał natomiast jako zatrudnienia w warunkach szczególnych pracy w B. Zakładach (...) w okresie od 15.06.1970 r. do 18.12.1970, ponieważ okres ten został pominięty przez zakład pracy w świadectwie pracy w szczególnych warunkach.

Zgodnie ze znajdującym się w aktach osobowych świadectwem pracy, W. D. od 15.06.1970 r. do 30.04.2011 r. był zatrudniony w (...) Spółdzielni (...) w B. (przed przekształceniem B. Zakłady (...)) w pełnym wymiarze czasu pracy.

Z dniem 15.06.1970 r. został przyjęty na wstępny staż pracy na stanowisku ślusarza do 15.12.1970 r. W angażu wskazano, że w okresie stażu obowiązuje szczegółowy program, który został skonkretyzowany przez zakres wstępnego stażu pracy. Obejmował on pracę przy remontach pieców żarowych, ceramicznych i rurkowych, remonty i konserwacje maszyn piekarniczych, remonty zamków i dorabianie nieskomplikowanych części zamiennych oraz wykonywanie innych czynności zleconych przez kierownika działu (k. 3,4,6 i 7 części B akt osobowych). Po zakończeniu stażu i złożeniu egzaminu komisja kwalifikacyjna zakwalifikowała wnioskodawcę na stanowisko tokarza od dnia 19.12.1970 r. (k. 8 części B akt osobowych). W zaświadczeniu z dnia 18.12.1970 r. wskazała, że W. D. w okresie od 15.06.1970 r. do 18.12.1970 r. odbył wstępny staż na stanowisku tokarza (k. 9 części B akt osobowych).

Dnia 10.07.1972 r. wnioskodawca przystąpił do egzaminu kwalifikacyjnego przeprowadzanego przez zakładową komisję kwalifikacyjną. W protokole z egzaminu komisja wskazała, że staż pracy W. D. wynosi 2 lata, w tym na zajmowanym stanowisku tokarza 2 lata, co świadczy, że wstępny staż pracy został wliczony w całości jako staż pracy na stanowisku tokarza i po złożonym egzaminie przeszeręgowała go do wyższej kategorii zaszeregowania (k. 13 części B akt osobowych). Na stanowisku tokarza wnioskodawca pracował do 19.10.1972 r. kiedy to został oddelegowany do zasadniczej służby wojskowej (k. 16 części B akt osobowych).

Służbę tę odbywał od 24.10.1972 r. do 18.10.1974 r. Z dniem 6.11.1974 powrócił do pracy w B. Zakładach (...) na stanowisko ślusarza (k. 19 części B akt osobowych).

Zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach wskazał, że wnioskodawca był zatrudniony w (...) w B. od 15.06.1970 r. do 30.04.2011 r. i w tym okresie od 19.12.1970 r. do 18.10.1972 r. był zatrudniony jako tokarz a od 6.11.1972 r. do 11.10.1987 r. jako ślusarz, ślusarz konserwator, ślusarz remontowy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń w zakładach produkcyjnych, piekarniach i ciastkarniach na w/w stanowiskach wymienionych w wykazie A, dziale XVI, poz. 25 stanowiącym załącznik do uchwały nr 38 Zarządu (...) z 11.07.1983 r. i wykazu stanowiącego załącznik do decyzji nr 2 Zarządu (...) w B. z 5.02.1998 r. (k. 9 akt ZUS o emeryturę).

W piśmie z 12.02.2013 r. zakład pracy wskazał, że nie uwzględnił w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach wstępnego stażu pracy bowiem wstępny staż pracy nie jest uwzględniony w wykazie prac wykonywanych w szczególnych warunkach.

W okresie tym wnioskodawca wykonywał różne prace zgodnie z programem stażu dla absolwentów szkół zawodowych, również prace przewidziane dla stanowiska tokarza i ślusarza, (k. 19 akt).

W ocenie Sądu, stanowisko takie nie znajduje oparcia w przepisach prawa, o ile praca na wykazanych stanowiskach – tokarza i ślusarza, była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Analizując akta osobowe w części B, Sąd uznał, że z akt tych wynika, iż w spornym okresie wstępnego stażu pracy wnioskodawca wykonywał prace zarówno ślusarza jak i tokarza. Oba te stanowiska wymienione są w wykazie A, dziale XIV, poz. 25 jako te, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach, uprawniające do niższego wieku emerytalnego. Dlatego też bez znaczenia dla tych uprawnień wnioskodawcy pozostaje niekonsekwencja pracodawcy, który zatrudnił wnioskodawcę na ten okres na stanowisku ślusarza, po czym, po upływie tego okresu poddał go egzaminowi przed komisją kwalifikacyjną, która stwierdziła, że odbył on wstępny staż pracy na stanowisku tokarza. Podobnie 10.07.1972 r., komisja kwalifikacyjna stwierdziła, że W. D. przepracował na stanowisku tokarza 2 lata- a więc z uwzględnieniem wstępnego stażu pracy - i przeprowadziła egzamin zmierzający do przeszerogowania go do wyższej kategorii.

Powyższe zgodne jest zresztą z twierdzeniami wnioskodawcy, który już w odwołaniu wskazał, że w okresie wstępnego stażu był zatrudniony na stanowisku ślusarza i w trakcie jego trwania wykonywał również prace tokarza a także pracował przy konserwacji maszyn piekarniczych. Wszystkie te prace wymienione są w powołanym wyżej wykazie A, dziale XIV, poz. 25.

Przy powyższym ustaleniu, istota sporu sprowadzała się więc do wyjaśnienia czy powyższe prace były wykonywane przez wnioskodawcę stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku.

Z powołanego wcześniej zakresu pracy na sporny okres wynikało, że W. D. miał pracować na stanowisku ślusarza przez:

- 1/2 miesiąca przy remontach pieców,
- 1 miesiąc przy remontach pieców ceramicznych rurkowych,
- 1,5 miesiąca przy remontach maszyn piekarniczych,
- 1/2 miesiąca przy remoncie zamków,
- 1,5 miesiąca przy konserwacji maszyn piekarniczych,
- 1 miesiąc przy dorabianiu nieskomplikowanych części zamiennych

i wykonywać inne czynności zlecone przez kierownika działu.

Z zakresu tego nie wynika aby wnioskodawca miał wykonywać inne prace, niż w/w a które są typowe dla stanowiska ślusarza. Dlatego też wyjaśnienie zakładu pracy w piśmie z 12.02.2013 r., że wnioskodawca w okresie wstępnego stażu pracy wykonywał różne prace zgodnie z programem stażu pracy dla absolwentów szkół zawodowych, również prace przewidziane dla stanowisk ślusarza i tokarza, jest co najmniej niekonsekwentne, również w zestawieniu z omówioną wyżej dokumentacją z akt osobowych a dotyczącą składania przez wnioskodawcę dwóch egzaminów przed zakładową komisją kwalifikacyjną.

W ocenie Sądu, dodatkowo zeznania przesłuchanych w sprawie świadków jak również zeznania wnioskodawcy, nie pozostawiają wątpliwości, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace w szczególnych warunkach. Świadek C. M. zeznał, że wnioskodawcę znał ze szkoły. Uczyli się w jednej klasie, przy czym świadek podjął pracę w B. Zakładach (...) rok wcześniej- w lipcu 1969 r. Spotkał się z wnioskodawcą, który szukał pracy i zaproponował by zgłosił się on do biura i podjął pracę w piekarni. Wnioskodawca został zatrudniony, tyle że pracował w innej piekarni tego samego zakładu. Widywali

się 2-3 razy w tygodniu. Wnioskodawca, podobnie jak i świadek, pracował jako ślusarz, wykonywał prace przy piecach rurowych i ceramicznych oraz związane z naprawą maszyn piekarniczych. Wykonywał takie same prace jak inni ślusarze (k. 14 odw.). Świadek C. K., który w zakładzie pracował od 1964 r. i był kierownikiem biura głównego mechanika zeznał, że wnioskodawca rozpoczął pracę gdzieś w drugiej połowie 1970 r. Pracował jako ślusarz konserwator urządzeń piekarniczych. Wykonywał takie same prace jak inni ślusarze. Zeznał, że absolwenci szkół rozpoczynający staż mieli wszystkie niezbędne wiadomości do wykonywania pracy, dlatego też pracowali tak jak inni pracownicy (k. 15).

W. D. zeznał, że w okresie wstępnego stażu pracy wykonywał wszystkie prace związane ze stanowiskiem ślusarza w pełnym wymiarze czasu pracy, takie same jak pracownicy zatrudnieni na stanowiskach ślusarzy (k. 24 odw.).

Sąd uznał te zeznania za wiarygodne dowody w sprawie. Świadkowie mieli bezpośrednią wiedzę na okoliczności, co do których składali zeznania, bowiem pracowali z wnioskodawcą w tym samym zakładzie pracy przez kilkadziesiąt lat. Zeznania te w całości korespondują z dokumentacją zawartą w aktach osobowych i pozwalają na stwierdzenie, że wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w spornym okresie wykonywał czynności na stanowisku ślusarza, które pojęciowo obejmuje również czynności tokarza (patrz Wikipedia).

Niezależnie od powyższego Sąd uznał, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, również okres zasadniczej służby wojskowej odbytej w czasie trwania stosunku pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zalicza się do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, jeżeli pracownik w ustawowym terminie zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia (m.in. wyrok SN z dnia 25.02.2010 r., II UK 219/09). Z tego względu, do okresu pracy w warunkach szczególnych, na podstawie art. 108 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r. poz. 461) oraz § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie szczególnych uprawnień żołnierzy i ich rodzin (Dz. U. Nr 44, poz. 318) Sąd zaliczył wnioskodawcy okres zasadniczej służby wojskowej od 24.10.1972 r. do 18.10.1974 r. Wnioskodawca przed odbyciem zasadniczej służby wojskowej i po powrocie z niej pracował w B. Zakładach (...) w warunkach szczególnych, a przerwa po odbyciu służby wojskowej a ponownym podjęciem pracy nie przekroczyła 30 dni.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki do nabycia emerytury w niższym wieku emerytalnym z tytułu pracy wykonywanej w warunkach szczególnych bowiem oprócz wskazanych wcześniej przesłanek niespornych w niniejszym postępowaniu udowodnił 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Sąd uznał za takie okresy pracy zarówno okres wstępnego stażu pracy- 6 miesięcy i 3 dni, jak i okres zasadniczej służby wojskowej – 2 lata, 11 miesięcy i 24 dni.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w wyroku.

W wyniku przeoczenia okoliczności, że wnioskodawca do dnia 18.10.2012 r. pobierał świadczenie rehabilitacyjne, Sąd przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od dnia 1.10.2012 r. podczas gdy z uwagi na tę okoliczność, stosownie do treści art. 100 ust. 2 ustawy emerytalnej powinien prawo to przyznać z dniem zaprzestania pobierania tego świadczenia tj. z dniem 19.10.2012 r.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 kpc w zw. z art. 99 kpc w zw. z § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).